

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Til nogle, som stolede på, at de selv var retfærdige, og som foragtede alle andre, fortalte Jesus denne lignelse: »To mænd gik op til templet for at bede. Den ene var en farisæer, den anden en tolder. Farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige, ægteskabsbrydere, eller som tolderen dér. Jeg faster to gange om ugen, og jeg giver tiende af hele min indtægt. Men tolderen stod afsides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synder nådig! Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den anden. For enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.«

Lukasevangeliet 18,9-14

Ydmyghed eller praleri? Oprigtighed eller falskhed? Ophøjet eller underlagt? Det kan være vanskeligt at finde rundt i, hvornår hvem er hvem, og hvornår vi selv er hvad, og som altid får Jesus vendt op og ned på tingene. *Enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes*, siger Han i søndagens evangelium. Mange tænker nok på ydmyghed som beskedenhed eller som noget med at forholde sig afdæmpet og stoisk. Den ydmyge er sådan en, der underkaster sig verden som den er; og vi kender sikkert alle én. Den ydmyge er den der venter høfligt og lader andre komme til orde med deres synspunkter - uanset hvor dumme de så måtte være.

Og det er en svær balancegang, for den ydmyge skal ikke ydmyges. Dét er noget andet. Man må ikke forveksle *ydmyghed* med *ydmygelse*. Ydmyghed *kræver* værdighed, ydmygelse er *fravær* af værdighed. Eller sagt på en anden måde, ydmyghed er godt, ydmygelse er noget skidt. Ydmyghed er med andre ord svært at blive klog på. Den ydmyge person kan være en omvandrende selvmodsigelse. Altså alene det, at jeg står på en prædikestol, højt hævet i et kirkerum og prædiker om ydmyghed har en vis selvmodsigelse indbygget. Den ydmyge kommer i mange skikkelser, og man kan let blive forvirret. *Jeg er jo ikke den store taler*, lyder introduktionen fra selskabstaleren øjeblikket før taleren kaster sig ud i perfekt leverede anekdoter med både humor og patos. Alle klapper, alle griner og alle elsker taleren; ingen er overraskede. *Nu er jeg jo ikke den store taler..* Ydmyges eller ophøjes, det er spørgsmålet.

Indimellem hører man magtfulde mennesker erklære, at *det er med stor ydmyghed, jeg i dag tiltræder dette job. - Tak for tilliden, topposten og den klækkelige løn, jeg står her meget ydmyg i dag.* Ja, mon ikke. Onde tunger ville ligefrem påstå, at ydmyghed og hykleri er i familie med hinanden.

Man møder de ydmyge rundt omkring, som på et tidspunkt, da et ungt menneske erklærede, at han ikke ville sætte børn i verden. Her kunne man så tro, at han følte sig kaldet til et liv i kloster med daglig bod og omvendelse vendt mod Gud, eller at han ville dyrke en tilværelse der handlede om alt andet end ham selv. Men det var ikke det, der motiverede ham. Det var i stedet klimaet han var bekymret for (og hvem er ikke det). Så efter nøje overvejelser var han kommet frem til, at det der med at sætte børn i verden, det var ar en dårlig idé helt generelt. Det er selvfølgelig også krævende og dyrt med de børn, men uden nyt liv kunne vi lige så godt lukke butikken, kan man måske indvende. Det kan måske godt blive en anelse *for* ydmygt. Eller pessimistisk; for fremtiden tilhører optimisterne, og det har den altid gjort. Ser alting sort ud, og er alting prøvet, må der alligevel skabes håb. *Vi ser nok land i morgen,* håber kaptajnen. Og lægen siger måske: *Vi har prøvet alt, men vi forsøger en sidste gang.*

Håbet ydmyger selv den mest ophøjede; fx når et menneske står ved afgrunden. Det er sådan set det, teologer og filosoffer har kæmpet med siden tidernes morgen: Når virkeligheden rammer, når krisen rammer, når mulighederne svinder, er der ikke andet for, end at vende hjertet mod håbet – og mod det evige. Mod mysteriet, og mod Gud.

Stillet overfor Gud kan der opstå en dyb ydmyghed. Og her er definitionen for en gangs skyld enkel: Ydmyghed er at være underlagt en større kraft end sig selv. Og at have tiltro til den kraft, som må overgive os til. Selvom det er vanskeligt. Mennesket lever af nåde, ikke kun ved egen hjælp, men ved andres hjælp. Markerne vander ikke sig selv. Der er en urkraft, som holder hjerterne i gang hos store og små. For vi lever faktisk, med en vis selvfølgelighed, og det til trods for, at vi er herrer over forbavsende lidt.

En oversvømmelse eller en gal general, og alting kan være forandret. Det er ikke for ingenting at såkaldte naturfolk lever med en voldsom og nærmest religiøs ydmyghed overfor deres omgivelser. Vi er nok ikke fundamentalt forskellige fra de såkaldte naturfolk. Også vi har fået alting skænket, helt ufortjent. At forstå sig selv som *skabt* og ikke som *skaber* er et opbyggeligt alternativ til fortællingen om, at vi bærer hele verden på vores skuldre. Vi elsker ellers fortællingen om, at verden begynder og ender med os. At vi er ophøjet til herskere, alt imens jorden og naturen er underlagt os som en ydmyg tjener. Men spørgsmålet er, om det helt er sådan det hænger sammen? Hvem er den ophøjede og hvem er den ydmyge tjener, når jorden ryster under menneskebornene. Pludselig vil alle tjene jorden og tilpasse sig ydmygt. Leve som naturfolk og lad alting gå sin naturlige gang. Men hvad med mennesket selv? Er det konge eller tjener? Og hvorfor elsker vi at vise, når vi lever rigtigt?

Jesus opsummerer det med en berømt lignelse: To mænd står og ber til Gud oppe ved templet. Den første er en farisæer, altså en from type, der har travlt med at fortælle alle andre at han er, ja netop en from type. Bønnen handler mest om, at han ikke er som alle de andre. Farisæeren priser sig lykkelig for, at han ikke er som røverne, de uretfærdige, ægteskabsbryderen og ikke mindst er farisæeren godt tilfreds med, at han ikke er som ham tolderen der står ved siden af ham. Eller, kunne man tilføje, han ikke er som klimasynderen, som den onde boomer, som storkapitalen, som magthaverne osv. Osv. Listen er uendelig.

Ved siden af står så den tolder. Tolderen var en slags Jerusalems p-vagter; håndlangere for en større, fjern magt, man ikke så, men som man altid var lidt bange for, nemlig Romerriget. Han står altså ved siden af, og han er også i gang med at be til Gud. Tolderen formulerer sig dog mere kortfattet end farisæeren. Hans bøn lyder ganske enkelt, mens han slår sig for brystet: *Gud, vær mig synder nådig!* Hvem af de to gik hjem som et ægte ydmygt menneske? Det er næsten et retorisk spørgsmål, for, som Jesus slutter sin lignelse af med; *enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.*

Men er det virkelig så simpelt og jantelovs-agtigt? Er farisæeren bare en selvhævdende klovn, og toldereren bare en frelst sjæl? Farisæeren gør jo noget godt for de fattige, mens toldereren kunne måske godt have anstrengt sig lidt mere i sit bønsliv. Historisk har vi i kristendommen dæmoniseret farisæeren og helgenkåret toldereren. For hvem kan virkelig være så ydmyg, at de slår sig for brystet og siger: *Gud, vær mig synder nådig!*. Spørgsmålet er mere, om ikke de begge to er på rette vej? Både farisæeren og toldereren *erkender* nemlig, bare ved det at de ber til Gud, at de er underlagt en anden magt, end menneskets egen magt.

De tænker ikke sådan, fordi de er uvidende eller fordi de levede for 2000 år siden. Nej de ber til Gud, fordi de forstår, at de er dybt afhængige af Guds nåde. Det er den sande ydmyghed: at være afhængig af det gode, som kommer til én. Ligesom dagens dåbsbørn. Ingen af de to børn kan noget som helst selv. Derfor døber vi dem til ordene om, at de bliver Guds børn; hvor logikken på lykkelig vis er vendt på hovedet: Her er det mindste det største: I dåben ophøjes det ydmyge. Som jeg læste fra evangeliet: *Den, der ikke modtager Guds rige lige som et lille barn, kommer slet ikke ind i det.* I dåben ses det lille, forudsætningsløse barn som det højeste og vigtigste; et barn er ukrænkeligt - det tætteste vi kommer på helligt. Og derfor ophøjes det. Det bæres op ad gulvet i al sin skrøbelighed, der svares på barnets vegne, fordi det ikke selv kan, og det døbes i troen på, at Gud er med barnet indtil verdens ende. Det er her, det ydmyge ophøjes. Ganske som Jesus har sagt, at det skal.

Og derfor kan vi sige: Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.
Amen